

Dle smíru ze dne 16. srpna 1922 byla dne 9. září 1922 na usedlost dlužnice povolena exekuce vnuceným zřízením práva zástavního pro vykonatelnou pohledávku Viktorie V-ové 42.250 Kč s vedlejšími poplatky a usnesením ze dne 18. listopadu 1922 exekuce vnucenou dražbou. Postupní smlouvou ze dne 11. listopadu 1922 postoupila vymáhající věřitelka Viktorie V-ová pohledávku bance Č. a byl tento postup v pozemkové knize dne 18. listopadu 1922 proveden. Usnesením ze dne 2. února 1923 vzal okresní soud na vědomí, že postupnice vstoupila do dražebního řízení, což bylo v pozemkové knize poznamenáno. Dlužnice podala na Viktorii V-ovou žalobu, by shora uvedený exekuční titul byl prohlášen neplatným a domáhala se odkladu exekuce, jež s o u d p r v é s t o l i c e povolil, r e k u r s n í s o u d návrh na odklad zamítl. D ů v o d y: Povolil-li exekuční soud napadeným usnesením dle Šu 42 čís. 1 ex. ř. odklad exekuce proto, že povinnou byla proti postupitelce podána žaloba, by exekuční titul (smír) a jemu předchozí smlouva rukojemská byly prohlášeny za neplatné, stalo se tak neprávem. Ovšem lze dle Šu 1386 obč. zák. dlužníku uplatňovati proti postupníku věřitele tytéž námitky, jež mu přísluší proti postupiteli pohledávky, to však jen tehdy, není-li pohledávka vtělena v pozemkové knize. Jde-li o nabytí pohledávky knihovní, již bylo nabyto v důvěře ve veřejné knihy, platí oproti nabyvateli námitky jen tehdy, je-li odpor proti nesprávnému prý zřízení hypoteky již vznesen poznamenáním sporu (§ 61 knih. zák.) aneb je-li z pozemkové knihy vidno, že lhůta ku podání odporu ještě nevypršela (§ 63 knih. zák.). Jelikož toho tu není, nelze žalobou na postupitelku ztenčiti právo knihovního nabyvatele, by své pohledávky vydobyl exekuční cestou (Exner, Hypotekenrecht, str. 422).

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolacímu rekursu.

D ů v o d y:

Mylným je názor stěžovatelky, že obrany a námitky proti pohledávce zůstávají dlužníku po rozumu Šu 1396 obč. zák. zachovány i proti knihovnímu postupníku. V důsledku principu publicity je postupník, jenž nabyl knihovně zapsané pohledávky v důvěře v knihy veřejné, chráněn proto námitkám proti postoupené pohledávce, které nejsou z knihy zřejmy, a jeho právo hledati úhradu z nemovitosti, tvořící zástavu pro pohledávku, zůstává takovými námitkami nedotčeno. V důsledku toho a protože bezelstnost a důvěra v knihy veřejné u vymáhající strany aspoň zatím v pochybnost nebrány, právem rekursní soud neshledal důvodu k odkladu exekuce v žalobě, podané dlužnicí na původní věřitelku o neplatnost exekučního titulu, a žádaného odkladu exekuce nepovolil právem.

Čís. 2598.

Pozůstalostní soud musí dříve, než rozhodne o tom, zda jest poukázati na pořad práva dědice z ústní závěti či dědice ze zákona, zjistiti, jsou-li tu vůbec formální předpoklady ústní závěti, a za tím účelem provésti výslech osob přezvědných.

(Rozh. ze dne 8. května 1923, R II 126/23.)

Po Anně T-ové byla nalezena listina ze dne 16. listopadu 1922 s nadpisem »Mein letzter Wille,« podepsaná třemi křížky zůstavitelky, učitelem Vincencem H-em, jako pisatelem, Martinem R-em jako svědkem a Josefem K-ým jako svědkem, ve které jako dědičky byly ustanoveny její pobočné příbuzné Marie N-ová a Anna S-ová, kdežto Terezie B-ová, další pobočná příbuzná, která jako dědička ze zákona by rovněž přišla v úvahu, byla mlčením opomenuta. Při projednávání pozůstalosti dne 11. ledna 1923 bylo ze strany Terezie B-ové namítáno, že listina ze dne 16. listopadu 1922 neodpovídá předpisům zákona o písemné poslední vůli dle §§ 579, 580 obč. zák. Současně přihlásila se Terezie B-ová výminečně ze zákona k dědictví, kdežto Marie N-ová a Anna S-ová podaly přihlášky z poslední vůle ze dne 16. listopadu 1922, při čemž navrhly soudní výslech svědků Vincence H-a, Martina R-a a Josefa K-a. by bylo zjištěno, že tu jest platná ústní poslední vůle. Na to nařídil pozůstalostní soudce dne 26. ledna 1923 předvolání těchto svědků a obou dědiček z poslední vůle na den 7. února 1923. Proti tomuto usnesení na předvolání uvedených osob si stěžovala Terezie B-ová, jsouc názoru, že podle stavu věci o ústní poslední vůli vůbec nemůže býti řeči, pročež první soudce k výsledku oněch osob v tomto směru ani není oprávněn a navrhla proto, by prvnímu soudu bylo nařízeno upustiti od výsledku předvolaných svědků a pro odporující si přihlášky k dědictví postupovati podle §u 126 nesp. říz. pokud se týče projednávání pozůstalost podle zákona. R e k u r s n í s o u d stížnosti nevyhověl. D ů v o d y: Stížnost není opodstatněna. Rozhodující otázka v tomto případě jest ta, zdali obsah písemné poslední vůle, pro formální vady neplatné, může býti zachován v platnosti jako ústní poslední vůle. A k této otázce dlužno přisvědčiti. Otázku, zdali tu jest platná poslední vůle, rozhoduje jen ta okolnost, zdali zůstavitel vážně svou poslední vůli projevil a zdali jest prokázán úmysl, pořídit na případ smrti buď tímto neb oním způsobem v ustanoveních §§ 578 až 590 obč. zák. vyličeným. Prohlásil-li tedy někdo přesně podle předpisu §u 585 obč. zák. ústně svou poslední vůli, stalo se tím platné poslední pořízení a nemůže pozbyti platnosti tím, že jeden ze svědků pro neznalost předpisů opomenul nějakou formalitu pro mimosoudní písemnou závět, již vlastně jen ještě z opatrnosti (§ 585 obč. zák.) nebo z toho důvodu napsal, poněvadž o existenci ústní poslední vůle ničeho nevěděl. Jen kdyby zůstavitel písemnost ustanovil jako podmínku platnosti poslední vůle, nemohli by se dědicové v takovém případě odvolati na ústní poslední vůli. Názor tento odpovídá také praktickému životu. Právě na venkově lidé ohledně předpisu pro písemné pořizování nejsou podrobně informováni, stává se proto často, že předložené dotyčné listiny neodpovídají podmínkám pro písemnou poslední vůli, dá se však prokázati, že zůstavitel ústně vážně před třemi svědky, jak to zákon předpisuje, projevil nařízení ohledně svého jmění; a tu by se zajisté stala křivda, kdyby v takovém případě nebylo k poslední vůli hleděno, poněvadž kromě předpisů pro ústní poslední vůli byla ještě napsána. Když tyto zásady jsou správné, byl v tomto případě pozůstalostní soud oprávněn a povinen, přezkoumati prohlášení dědiček, že poslední vůle ze dne 16. listopadu 1922 má platnost jako ústní poslední vůle a za tím účelem dle §u 65

nesp. říz. vyslechnouti dotyčné svědky, to tím více, jelikož pozůstalostní soud po zahájení pozůstalostního řízení z úřední moci musí zjistiti základ celého projednávání, totiž způsob dědické posloupnosti. Ostatně stěžovatelka poslední vůli ze dne 16. listopadu 1922 při stání dne 11. ledna 1923 výslovně jako platnou uznala a, jelikož současně namítala jen vady písemné poslední vůle, může se toto uznání logicky vztahovati jen na ústní poslední vůli, na kterou se dědičky N-ová a S-ová ihned při prvním stání odvolaly. Tvrzení stěžovatelky, že tyto dne 11. ledna 1923 se přihlásily k dědictví na základě písemné poslední vůle, správné není, poněvadž dotyčné přihlášky se vztahují jen na závěť, nikoliv na písemnou závěť. K vůli úplnosti se ještě dodává, že stížnost není odůvodněna ani proto, poněvadž se nedá zjistiti, zdali první soudce skutečně svědky zavolal k formálnímu výslechu o poslední vůli, neboť předmět výslechu ve spisu není uveden, a první soudce mohl předvolané osoby vyslechnouti také k všeobecné informaci. Rekursní soud jest tedy dále toho názoru, že v tomto případě vůbec tu není takové opatření prvního soudce, které by mohlo býti předmětem stížnosti dle Šu 9 nesp. říz., poněvadž důvody a účel opatření nejsou známy, takže rekursní soud vlastně napadené opatření ani nemůže přezkoumati.

N e j v y š š í s o u d n e v y h o v ě l d o v o l a c í m u r e k u r s u .

D ů v o d y :

Listina ze dne 16. listopadu 1922, označená jako poslední vůle Anny T-ové, byla soudním komisařem dne 20. prosince 1922 vyhlášena jako závěť písemná. Při stání 11. ledna 1923 uznal zástupce stěžovatelky Terezie B-ové právní platnost závěti, mínil tím však patrně pravost poslední vůle, neboť zároveň vytýkal, že jest formálně vadnou pro nedostatek náležitostí §§ 579 a 580 obč. zák., a přihlásil se jménem Terezie B-ové k pozůstalosti ze zákona. Marie N-ová a Anna S-ová, které byly v písemné závěti ustanoveny universálními dědičkami, přihlásily se pak k pozůstalosti z e z á v ě t i, neudávše, zda ze závěti písemné. Avšak z toho, že spolu učinily návrh, aby byli slyšeni svědci poslední vůle, by závěť byla zachována jako ú s t n í z á v ě ť, a že jejich zástupce dne 26. ledna 1923 u soudu prohlásil, že bere zpět jejich přihlášku z p í s e m n é z á v ě t i a přihlašuje je ze závěti ú s t n í, poněvadž zůstavitelka prohlásila obsah písemné závěti jako poslední vůli také šetříc předpisů, platných pro ústní poslední pořízení, a navrhl výslech dvou svědků ústní poslední vůle, lze duvodně souditi, že Marie N-ová a Anna S-ová, byť i původně se byly přihlásily k pozůstalosti na základě písemné závěti, nyní samy neuznávají platnosti písemného posledního pořízení a pokládají listinu ze dne 16. listopadu 1922 za pouhý zápis o ústně prohlášené poslední vůli po rozumu Šu 585 obč. zák. Jsou tu tedy dědické přihlášky, které sobě odporují, a to jednak přihláška Marie N-ové a Anny S-ové z tvrzené ústní závěti, jednak přihláška Terezie B-ové ze zákona, — a bude tudíž na pozůstalostním soudu, by postupoval dle §§ 125 a 126 nesp. patentu ze dne 9. srpna 1854, čís. 208 ř. zák., t. j. rozhodl o přijetí podaných přihlášek, a, přijme-li obě k soudu, odkázal některou ze stran na pořad práva. Aby však mohl přijati přihlášku Ma-

rie N-ové a Anny S-ové, musí napřed zjistiti, jsou-li tu vůbec formální předpoklady ústní závěti, t. j. může-li vůbec býti předpokládána ústní závěť, co do obsahu a zevní formy náležitě zřízená, neboť kdyby bylo nade vši pochybnost jisto, že tu není těchto předpokladů, existence ústní závěti tedy nadobro by byla vyloučena, bylo by odmítnouti přihlášku pro patrný nedostatek titulu dědického práva. Proto byl okresní soud nejen oprávněn, nýbrž dle §u 2 čís. 5 nesp. pat. přímo povinen, vyšetřiti z moci úřední všechny okolnosti a poměry, které mohou míti vliv na jeho rozhodnutí, a tudíž i vyslechnouti osoby, jež se podepsaly na listině ze dne 16. listopadu 1922, po případě další osoby přezvědné (Janu S-ovou, Marii N-ovou), a nelze tedy vytýkati patrnou nezákonnost opatření prvního soudu, jímž poukázal soudní kancelář, aby oběslala tyto osoby. Že by byl první soudce nařídil výslech svědků poslední vůle dle §§ 65, 66 nesp. pat., není z jeho opatření nikterak zjevno; vývody dovolacího rekursu, jimiž stěžovatelka dokazuje nepřípustnost takového výslechu, nemají tudíž zatím podkladu. Otázku, zda může v tomto případě neplatná písemná závěť býti zachována v platnosti jako závěť ústní, po případě je-li tu platná ústní závěť, bude ovšem, pokud by nepostačily prostředky nesporného řízení (§ 2 čís. 7 nesp. pat.), nutno řešiti ve sporu, který bude zahájen dle §u 125 nesp. říz.

Čís. 2599.

Byl-li poškozen oděv, jest zásadně odčinit škodu dodáním oděvu nového, nikoliv pouhou jeho opravou.

(Rozh. ze dne 8. května 1923, Rv II 376/22.)

Žalobce roztrhl si v kavárně žalovaného o hřebík, vyčnívající ze židle, kalhoty nového obleku, jež si pořídil za 1700 Kč. Žalobou domáhal se předání nových kalhot téže látky nebo proti vydání poškozeného obleku zaplacení 1700 Kč. Procesní soud první stolice přiznal žalobci 160 Kč. Odvolací soud k odvolání obou stran rozsudek potvrdil a odvětil k odvolání žalovaného po právní stránce v důvodech: V první řadě dlužno uvést poškozenou věc v předešlý stav. Měly by proto poškozené kalhoty býti opět uvedeny v bezvadný stav (§ 1323 obč. zák.). Ježto však to není možno, musí žalovaný nahraditi odhadní cenu poškozených kalhot, pokud se týče jich znehodnocení. Ježto dle znalce měly kalhoty v čase poškození cenu 360 Kč, po provedené opravě pak pouze 200 Kč, byly znehodnoceny o 160 Kč, jež byly žalobci právem přičteny, to tím spíše, že oprava stala se na náklad žalovaného a to bezvadně. O znehodnocení celého oděvu bylo by lze pouze tehdy mluvit, kdyby kalhoty, vesta a kabát tvořily celek. Leč jest známo, že i v lepší společnosti nosí se kabát a kalhoty z rozdílných látek.

Nejvyšší soud změnil rozsudky nižších soudů v ten smysl, že uznal právem, že žalovaný jest povinen, předati žalobci proti odevzdání poškozených kalhot nové kalhoty z téže látky, nevyhověl však dovolání co do alternativního žalobního nároku na zaplacení 1700 Kč.